

SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Leszek Piechota

BS/14/247/2013

Katowice , 10 czerwca 2013 roku

Sz. P.
Olgierd Dziekoński
Sekretarz Stanu
w Kancelarii Prezydenta RP
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

W związku z podjęciem przez moją osobę działań zmierzających do polepszenia ochrony zabytków miasta Katowice, stwierdziłem, iż bardzo celowe i potrzebne działania samorządów w tym obszarze są znacznie utrudnione z uwagi na nieścisłości przepisów dotyczących możliwości wspierania robót konserwatorskich z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zajmując się ochroną takich zabytków jak znany w całej Polsce obszar zabytkowych osiedli robotniczych Giszowiec i Nikiszowiec, oraz zespołu urbanistycznego tzw. Katowickiej Moderny (największego w Polsce założenia urbanistyki i architektury modernizmu międzywojennego), spotkałem się z niemożnością udzielenia pomocy dla działań remontowych na tym obszarze, gdyż nie jest to zgodne z obecnie obowiązującym prawem. Osiedle Robotnicze Nikiszowiec wpisane jest do rejestru zabytków jako historyczny układ urbanistyczny lub/albo historyczny zespół budowlany.

W myśl uchwały Rady Miasta Katowice nr XXXVIII/792/05 z dnia 21 marca 2005 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie [...] przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, udziela się dotacji wyłącznie na zabytki o których mowa w art.3 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osobom posiadającym tytuł prawny do zabytku nieruchomości. W świetle przepisów ustawy mimo wpisania do rejestru zabytków obszaru historycznego, z uwagi na brak indywidualnych wpisów

**SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Leszek Piechota

poszczególnych nieruchomości do tego rejestru w świetle obecnie obowiązujących przepisów brak jest możliwości udzielenia dotacji na prace remontowe prowadzone w tym obszarze. Ponieważ na gruncie przepisów ustawy pojęcia „zabytek nieruchomy” nie można definiować w oderwaniu od pojęcia „nieruchomość”, nie istnieje prawna możliwość udzielenia przez gminę dotacji dla prac remontowych na tym obszarze.

Jednakże stan faktyczny istniejący na obszarach ochrony konserwatorskiej jest niekorzystny dla posiadaczy nieruchomości. Osoby prowadzące prace remontowe przy budynkach znajdujących się w obszarach ochrony z mocy art. 39 Prawa Budowlanego, podlegają obowiązkom i uciążliwościom, związanym z wpisem do rejestru, gdyż każde działanie remontowe przez nich podejmowane podlega uzgodnieniu z Konserwatorem i najczęściej wymaga poniesienia wyższych nakładów związanych z wytycznymi konserwatorskimi. Formuła ochrony historycznych układów urbanistycznych, wymusza oprócz ochrony układu przestrzennego, dbałości o substancję tworzącą „ściany” tej przestrzeni, czyli budynki. To całość układu składająca się z różnych elementów: układu urbanistycznego, przestrzeni publicznych, budynków, zieleni i małej architektury, tworzy unikalność chronionych obszarów. Chronienie zaś samego układu bez opieki nad budynkami jest zupełnie bezsensowne.

Obecnie obowiązujące przepisy umożliwiają co prawda wpisywanie odrębnie do rejestru nieruchomości objętych wcześniej ochroną w ramach obszaru, jednakże jest to działanie żmudne i wymagające kolejnych postępowań administracyjnych, co skutkować będzie długim okresem potrzebnych na uzyskanie wpisu. Jednocześnie podkreślić należy, iż niejednokrotnie część obiektów na obszarach chronionych, mimo posiadania bardzo dużych walorów architektonicznych i kluczowej roli dla percepcji obszaru, nie musi kwalifikować się do objęcia ochroną indywidualną, ponieważ ich wartość wynika właśnie z faktu bycia częścią szerszego założenia.

SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Leszek Piechota

Co również warto podkreślić, w ostatnich latach zmieniły się formy ochrony zabytków i zapis pozwalający wspierać wyłącznie zabytki nieruchome wpisane do rejestru, wydaje się w świetle zmian mocno nieaktualny.

Zgodnie z art. 7 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) formami ochrony zabytków są:

1. wpis do rejestru zabytków,
2. uznanie za pomnik historii,
3. utworzenie parku kulturowego,
4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowanie przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 22, ust.1, pkt 4 w/w ustawy przewiduje, że prezydent miasta prowadzi gminną ewidencję zabytków nieruchomych z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na mocy *Ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 18 marca 2010r.* zmieniony został prawny charakter gminnej ewidencji zabytków. Gminna ewidencja zabytków chociaż nie została wymieniona w przytaczanym art. 7 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, gdzie wyszczególnia się formy ochrony – zyskała jednak status prawnej formy ochrony zabytków.

**SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Leszek Piechota

Sposób prowadzenia gminnej ewidencji zabytków określony został w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011r.

Zmiany wprowadzające formę ochrony prawnej nastąpiły m.in. w przepisach art. 39 *Ustawy Prawo Budowlane* mówiące, że „w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”. Zmiany nastąpiły także w art. 53, ust.4 pkt 2 *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Wpis obiektu do ewidencji zabytków rodzi po stronie właściciela zabytku wpisanego do ewidencji, określone obowiązki w tym m.in. obowiązek uzgadniania decyzji o warunkach zabudowy. Gminna ewidencja zabytków stanowi jedną z równorzędnych podstaw do objęcia zamieszczonego w niej obiektu ochroną konserwatorską m.in. w decyzji o warunkach zabudowy.

W świetle powyższych argumentów wydaje się iż utrudnianie samorządom wspierania ochrony obszarów zabytkowych, oraz zabytków wpisanych do gminnych ewidencji, jest sprzeczne z interesem narodowym i nie było najprawdopodobniej intencją ustawodawcy. Z uwagi na zmianę w przepisach dotyczących ochrony zabytków, oraz z uwagi na nieścisłości dotyczące chronionych obszarów historycznych, wyrażam głęboką nadzieję, że dzięki wsparciu Pana Ministra i Pana Prezydenta Bronisława Komorowskiego możliwe będzie zainicjowanie zmian w przepisach ustawy o ochronie zabytków, umożliwiające samorządom udzielania dotacji na prace remontowe dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obiektów znajdujących się na obszarach wpisanych do rejestru zabytków, chronionych w ramach wpisu do gminnej ewidencji zabytków.

**SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Leszek Piechota

Temat ten jest dosyć aktualny, ze względu na fakt, iż 23 maja 2013 roku w Senacie RP odbyła się konferencja „Ochrona dziedzictwa kulturowego a perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014–2020”, zorganizowana przez Komisję Kultury i Środków Przekazu. Dyskutowano o stanie polskich zabytków i możliwościach jego poprawy, a także o problemach związanych z ich konserwacją. Minister rozwoju regionalnego Elżbieta Bieńkowska poinformowała, że w budżecie Unii Europejskiej na lata 2014–2020 zrezygnowano ze środków na kulturę. Resort jednak przewidział te środki w ramach trzech programach operacyjnych w kwocie ok. 2–3,5 mld zł. Planuje się przeznaczyć środki na dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo artystyczne i digitalizację zbiorów. Obecnie w resorcie rozwoju regionalnego trwają prace nad programami operacyjnymi. Komisja Europejska zajmie się nimi w grudniu 2013 r. Jednakże, aby środki europejskie mogły być w pełni wykorzystane w zakresie, który opisuje w niniejszym piśmie niezbędne jest dokonanie stosownych zmian legislacyjnych.

W przypadku konieczności uszczegółowienia mojego wniosku lub włączenia się mojej osoby w działania związane z procesem legislacyjnym, pozostaję do dyspozycji Pana Ministra.

Z poważaniem

Leszek Piechota

Senator RP